

**MISKOLCI DOKTORANDUSZOK
JOGTUDOMÁNYI TANULMÁNYAI
12.**

DR. TÓTH NIKOLETT ÁGNES*

A TISZTESSÉGTELEN VERSENY TILALMA**

*„Egy iszonyú és eredményes erőfeszítés csúcspontján
hirtelen csend támad benned. Az ilyen pillanatban úgy
érzed, hogy birtokában vagy a világ minden erejének.*

Nincs az életben ennél értékesebb pillanat.”
(Jurij Vlaszov, orosz súlyemelő olimpiai bajnok)

Alapvetés

A dopping egyszerű megfogalmazása alapján elmondható, hogy fizikai és pszichikai teljesítmény növeléséről van szó gyógyszerekkel vagy kábítószerekkel.

Az ember már a történelem egészen korai szakaszától kezdve vágyik arra, hogy teljesítőképességét növelje. Eleinte az állatok húsát és vérért fogyasztották e célból. Az írásos emlékek szerint Milonnak, a híres birkózónak saját borjútenyésztete volt. A keleti, dél-amerikai vagy afrikai kultúrákban évszázadok óta ismerik a kávé és a kokain fáradtságűző hatását. Európában 1865-ben egy folyami úszóverseny kapcsán említették először a teljesítményfokozó szer használatát.

Az első tragédia 1896-ban következett be, amikor a Bordeaux-Párizs kerékpárversenyen az angol Arthur Linton a célba érkezést követően dopping-szer-túladagolás következtében meghalt. Az újkori olimpiák történetében az első nagy vihart kavart korabeli dopping-eset 1904-ben Thomas Hicks amerikai maratonista nevéhez fűződik, aki sztrichinell kevert brandyvel „erősített” a versenyen.¹ A dopping szó Angliában, a

* III. évf. levelező tagozatos doktorandusz, ME ÁJK, Polgári Jogi Tanszék, Témavezető: Dr. Bíró György CSc egyetemi tanár.

** A tanulmány a TÁMOP-4.2.2/B-10/1-2010-0008 jelű projekt részeként – az Új Magyarország Fejlesztési Terv keretében – az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósult meg.

¹ Deres Petronella: A teljesítményfokozó szerek büntetőjogi megítélése. Bűnügyi Oktatók Országos Találkozója, tudományos ülés. Budapest, 2004. szeptember 24. szerk.: Hollán Miklós, Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 49. o.

XIX. század végén jelent meg nyomtatásban, egy értelmező szótárban. Sokak szerint maga a szó a dél-afrikai kaffer törzsek nyelvéből ered, amely egy, a szertartások alkalmával fogyasztott bódító italt jelent. A 19. sz. végén jelent meg az angol nyelvben, a versenylovakat „dope”-olták. Manapság doppingról leggyakrabban a versenysport, élsport kapcsán beszélnek, hiszen legális gyógyszerek százait lehet teljesítményfokozóként, azaz doppingszerként használni.² A témával először 1959-ben a sportorvosok Párizsban megtartott kongresszusán foglalkoztak. 1960-ban a római olimpián először rendezték meg a kétülékes kerékpárversenyt. A dán Knud Jensen és társa egyszerre zuhant a földre. Jensen belehalt a sérüléseibe, az orvosok diagnózisa: koponyatörés. A halál oka azonban az amfetamin volt. A Jensen-ügy megrázta a sportvilágot.

A Nemzetközi Olimpiai Bizottság ezután kénytelen volt komolyan foglalkozni a figyelem középpontjába került dopping-kérdéssel és két évvel később határozatot fogadtak el a dopping ellen.³ Ezt követően felgyorsultak az események. Jelentős dátum 1967: a Tour de France-on megismétlődik a hét évvel ezelőtti tragédia, a közvélemény is megfertőződik, a nemzetközi, illetve nemzeti sportági szövetségek egymás után szervezik meg a doppingbizottságokat és a NOB újonnan megalakult orvosi bizottsága kiemelten foglalkozott a dopping elleni küzdelemmel. Mindezek eredményeként 1968-tól a téli és nyári olimpiai játékokon kötelező a doppingvizsgálat.

A dopping napjainkban is éppoly népszerű, mint a sporttörténelem szinte valamennyi szakaszában, csak hogy a korábbi csalások eltörpülnek a huszadik század botrányai mellett. Ma az ember már teljesítőképességei határán mozog.⁴ A sportban előforduló konfliktusok számának növekedésével az 1970-es évektől a jogvédelem fontossága mind nemzeti, mind az európai-nemzetközi sportközegben megnőtt. Össze kellett hangolni a hazai és a nemzetközi szabályozást.

1989-ben létrejött az Európa Tanács Anti-Dopping Konvenciója, amelyhez hazánk is csatlakozott, majd megalkották a 86/1998. Korm. rendeletet a meg nem engedett teljesítményfokozó szerek, készítmények és módszerek használatának tilalmáról, mivel ezek alkalmazása egyrészt ellentétes a sport szellemével, mert egyeseket jogtalan előnyhöz juttat,

² Magyar Virtuális Enciklopédia. 2004. Budapest, Magyar Tudományos Akadémia Filozófiai Kutatóintézet. <http://www.enc.hu/1enciklopedia/aktualis/dopping.htm> letöltés időpontja: 2011. június 29.

³ Nagy Zoltán: A dopping és a büntetőjog. Belügyi Szemle, 1993/9. szám. 11-17. o.

⁴ Deres Petronella: A teljesítményfokozó szerek büntetőjogi megítélése. Bűnügyi Oktatók Országos Találkozója, tudományos ülés. Budapest, 2004. szeptember 24. szerk.: Hollán Miklós, Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar. 50. o.

másrészt káros az egészségre.⁵ A sportszerű küzdelem és egyáltalán a sport művelése egy olyan társadalmi értékrendet képvisel, amely a tisztet, a tolerancia, a fair play „játékszabályait”, értékeit képes érvényre juttatni az élet más területein is. A sport olimpiai jelszava azonban az utóbbi évtizedek dopping-botrányainak köszönhetően egyre kétesebb jelentéstartalmat nyert. A coubertini eszme, a sport iránti alázat immár továbbmenni látszik.⁶

A döntő lökést a doppingszerek használatának növekedésében az hozta, hogy a versenyeket a televízió kezdte közvetíteni. Ettől kezdve reklámpar felfedezte a versenysportot és kezdett a pénz a versenysportba áramlani. A győztesek hatalmas díjakkal lettek gazdagabbak, és ezért egyes versenyzők önkárosító módon is hajlandók voltak teljesítményüket fokozni. Jellemző az a nemzetközi felmérés,⁷ ahol fiatalokat kérdeztek meg arról, hogy milyen áldozatokat hoznának egy olimpiai bajnoki éremért. A válaszadók 60 %-a hajlandó lett volna az egészséget is súlyosan károsító szert használni azért, hogy gyorsan jussanak dicsőséghez, pénzhez, hírnévhez. Ez a válasz rámutat arra, hogy a sportolókat nem az egészségük károsodása miatt érzett félelem, hanem a lebukással járó eltiltás veszélye tarthatja vissza a doppingolástól. Ebből adódik, hogy a doppingellenes küzdelem alapelve a folyamatos ellenőrzés, és a szigorú, elsősorban a versenyzői pályát veszélyeztető büntetés.⁸

A doppingellenes tevékenység szabályairól szóló hatályos rendelet rendszeresen összeállítja a tiltott szerek és eljárások listáját. Ennek értelmező rendelkezése meghatározza, hogy mi minősül doppingnak: a rendeletben meghatározott tiltólista szerinti hatóanyagot tartalmazó teljesítményfokozó – vagy annak elfedését, illetve gyorsabb kiürítését elősegítő – szer, készítmény vagy élettani vegyület, továbbá módszer.⁹ Korábban a doppingellenőrzés viszonylag egyszerű volt, mert testidegen anyagokat juttattak a szervezetbe.¹⁰ Az ún. hormonális dopping nem-

⁵ Nádori Zoltán: Dopping és jogbizonytalanság. Népszava, 1999. jún. 7.

⁶ Deres Petronella (2004) 49. o.

⁷ A MOB honlapja (www.MOB.hu) A doppingolás története az ókortól a római olimpiáig. Letöltés időpontja: 2011. 08.10.

⁸ Dr. Pásztor Csilla: A dopping jogi kérdései. Tanulmány (a szerző szakdolgozata alapján), 2006. <http://mek.oszk.hu/04800/04825/html/index.htm> letöltés időpontja: 2011. 07.15.

⁹ 43/2011. Korm. rendelet a doppingellenes tevékenység szabályairól 2. §. 2.

¹⁰ A jelenleg használatos doppingszerek a következők: a központi idegrendszert közvetlenül serkentő szerek (pszichostimulánsok). Jellegzetes vegyületek az amfetamin származékok. Szív- és vérkeringési rendszert és a légzést közvetlenül serkentők (szimpatikomimetikumok), például ilyen anyag az ephedrin. Egyéb idegrendszeri izgatók. Például: sztrichtin. Kábító fájdalomcsillapítók (opiátok, analgeticumok), például: morfiuszármazékok. Anabolikus szteroidok, például: nerobol, melynek használata elterjedt Magyarországon. Béta blokkolók, amely a szívfrekvencia csökkentésére, illetve a

zetközi megjelenésével új helyzet állt elő, egyre nehezebb a főleg a felkészülési időszakban használt szerek kimutatása.¹¹

A sportoló alapvető kötelezettsége, hogy tartózkodjon a doppingtól, azaz az egészségkárosító teljesítményfokozó szerek alkalmazásától. A modern sport egyik legégetőbb és legnehezebben megoldható problémája a dopping, amely nem rendeltetésszerű képesség és teljesítménynövekedést eredményez, sérti a fair play-t, az egyenlő versenyfeltételek követelményét.¹²

A fair play fogalmával a Sport Etikai kódexében¹³ találkozhatunk többek között. A fair play többet jelent a szabályok betartásánál. Magában foglalja a barátság eszméjét, mások tiszteletben tartását, valamint a megfelelő szellemben való játékot. A fair play nemcsak viselkedési formát, hanem gondolkodásmódot is jelent. Magában foglalja a csalás, a szabályok kijátszása, a doppingszerek használata, a fizikai és szellemi erőszak, a kizsákmányolás, túlzott kommercializálódás és korrupció megakadályozását. A fair play pozitív fogalom. Becsületesen játszott sport, mint szociális és kulturális tevékenység erősíti a társadalmat és a nemzetek közötti barátságot. A becsületesen játszott sport egyúttal olyan egyéni tevékenység, amely lehetőséget kínál az önmegismerésre, az önkifejezésre, eredményességre stb. Az önkéntes klubok, és sportvezetők széles körű hálózata útján a sport elősegíti a felelősségtudat kialakulását, emellett a sporttevékenységben való felelős részvétel kialakulását is.¹⁴

A hatályos sporttörvény kimondja, hogy a versenyző tartózkodni köteles – a doppingellenes tevékenység szabályairól szóló kormányrendeletben meghatározott és a nemzeti doppingellenes szervezet által honlapján, hatóanyag szerinti alfabetikus rendben, a hozzá tartozó magyarországi forgalomban levő gyógyszerek neveivel, magyar és angol nyelven, valamint gyógyszernév szerinti alfabetikus rendben közzétett – tiltott teljesítményfokozó szerekre és módszerekre vonatkozó, doppingvétséget vagy büntetőeljárást megalapozó magatartások vagy azok

nyugalmi állapot előidézésére hivatott. Peptid hormonok, például: ACTH, STH, HCG. Vérdopping. Diuretikumok, amelyek felhígítják a vizeletet. Géndopping, amely a jövő doppingmegoldása

¹¹ Sárközy Tamás: Sportjog.. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft. Budapest, 2010. 116. o.

¹² Sárközy Tamás (2010.) 116. o.

¹³ [http://www.europatanacs.hu/pdf/CM_Rec\(1992\)14.pdf](http://www.europatanacs.hu/pdf/CM_Rec(1992)14.pdf) Letöltés időpontja: 2011.08.09.

¹⁴ Tar Csaba: A dopping és a sportjog kapcsolata magyarországi és nemzetközi viszonylatban.

file:///C:/Users/User/Desktop/Doktori%20Iskola/Doktori%20Iskola/dopping/tar22.html
Letöltés időpontja: 2011.07.10.

kísérletének elkövetésétől.¹⁵ A versenyző köteles alávetni magát a doppingtilalom betartásának ellenőrzésére irányuló vizsgálatnak. A doppingellenes tevékenység szabályairól szóló 55/2004. Korm. rendelet – többek között – a doppingellenőrzésre vonatkozó általános rendelkezéseket, a sportszövetségek feladatit, a doppingvétség fogalmát, a minztavétel szabályait, a büntetések rendszerét tartalmazza. A rendelet felállítja a Nemzeti Doppingellenes Koordinációs Testületet, amely a doppingellenes tevékenységben részt vevő szervezetek együttműködését, folyamatos egyeztetését, a doppingellenes tevékenységük szakmai összhangját és koordinációját biztosító szervezet.¹⁶ A doppingvétség kiterjed a doppingeszközök, – módszerek használatára, a doppingellenőrzés gátolására, manipulálására, sportszakember esetében s doppingolásban való részvételre. A sportoló sem versenyen, sem versenyen kívül a felkészülési időszakban doppinglistában szereplő szereket, készítményeket, módszereket nem használhat, még akkor sem, ha a dopping egészségügyi kockázattal nem jár. A doppingellenőrzés lehet előre bejelentett vagy bejelentés nélküli és kiterjed minden versenyengedéllyel rendelkező amatőr és hivatásos sportolóra. Azonban az ellenőrzést a sportoló Polgári Törvénykönyv által védett személyiségi jogaira figyelemmel úgy kell elvégezni, hogy az tiszteletben tartsa a versenyző emberi méltóságát. A doppingeljárást első fokon a szövetség doppingbizottsága folytatja le, amely önállóan, vagy a sportfegyelmi bizottság keretében működik. Doppingeljárás a doppingvétség elkövetésétől számított nyolc évig indítható.¹⁷ A doppingeljárás különleges sportfegyelmi eljárásnak minősül, ezért az eljárásra a sportfegyelmi felelősségről szóló 39/2004. Korm. rendelet az irányadó azokkal az eltérésekkel, amelyeket a doppingrendelet tartalmaz.¹⁸

A dopping büntetőjogi megítélése

Az egészségkárosító teljesítménycsökkentő szerek alkalmazása 1999. március 1. és 2000. december 14. között volt bűncselekmény Magyarországon. Az 1999. évi LXXXVII. törvény emelte be a Büntető Törvénykönyvbe, „visszaélés teljesítménycsökkentő szerrel vagy módszerrel” néven. Ez alapján a terjesztők és a tiltott szerek alkalmazásában közreműködő személyek akár 5 évig terjedő szabadságvesztéssel is

¹⁵ 2011. évi CLXXII. törvény a sportról szóló 2004. évi I. törvény módosításáról 4.§ (1)

¹⁶ A doppingellenes tevékenység szabályairól szóló 55/2004. (III.31.) Korm. rendelet 3.§. 1)

¹⁷ Sárközy Tamás: Sportjog. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft. Budapest, 2010. 118. o.

¹⁸ Sárközy Tamás: Sportjog. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft. Budapest, 2010. 119. o.

sújthatóak voltak, a teljesítményfokozókkal élő sportolókat legfeljebb egy évig terjedő szabadságvesztéssel fenyegették. Az Alkotmánybíróság 47/2000. (XII.14.) határozatával alkotmány-ellenesnek nyilvánította a 283/B. szakaszt. A doppingolás, mint bűncselekmény tehát kikerült a Büntető Törvénykönyvből. Az Alkotmánybíróság alaki hiányosságok okán találta alkotmányellenesnek a „visszaélés teljesítményfokozó szerrel vagy módszerrel” elnevezésű bűncselekményt. Egyrészt nem tisztázta a lehetséges elkövetők körét, másrészt nem tartalmazta a konkrét elkövetési magatartást, illetve a várható szankciót. Magáról a doppingolásról az Alkotmánybíróság nem mondta ki, hogy nem üldözhető a büntetőjog eszközeivel, sőt kifejezetten azt fogalmazta meg, hogy „a teljesítményfokozó szerek használata, előállítása, forgalmazása, kereskedelme a versenyszerű vagy hivatásszerű sporttevékenység körében, illetve ezzel összefüggésben olyan társadalomra veszélyes magatartásként jelentkezik, amely büntetőjogi szankcionálást igényel. Az ilyen büntetőjogi szankcionálás önmagában nem alkotmányellenes, ezért a jogalkotó nincs elzárva a megfelelő büntetőjogszabályok megalkotásától.”¹⁹ Alkotmányos módon bűncselekménnyé kell nyilvánítani a doppingolást annak elősegítésével együtt és a doppingolást támogató sportvezetőket, sportszakembereket, sportorvosokat el kell távolítani sportéletükből.²⁰

A doppingszerek és a doppingnak minősülő módszerek meghatározása

A törvényhozó létre hoz és jogszabályi formában mindenki számára hozzáférhetővé tesz egy „listát”. Azok a szerek illetve módszerek, amelyek a listán szerepelnek doppingnak tekinthetők. Ami nem szerepel a listán büntetőjogi értelemben nem tekinthető doppingnak. Ha egy új szer vagy módszert fel kívánnak venni a listára, módosítani kell azt a jogszabályt, amely a listát tartalmazza. A kábítószer meghatározása is így történt. Törvényi felhatalmazás alapján kibocsátott, az Egészségügyi Miniszter és Belügyminiszter közös rendelete tartalmazza azoknak az anyagoknak a listáját, amelyeket a büntetőjog kábítószernek tekint. Az 1999-ben létrehozott Nemzetközi Doppingellenes Ügynökség (WADA) a doppingellenes tevékenységgel kapcsolatos szabályrendszer harmonizálásán munkálkodik. A WADA nemzetközi jogi értelemben véve nem jogalany,

¹⁹ az Alkotmánybíróság 47/2000. (XII. 14.) AB határozata. Magyar Közlöny. Budapest. 2000. december 14., 123. szám. 7793. o.

²⁰ Sárközy Tamás: A magyar sport a válságban. Mozgó Világ. 2009./ 35. évfolyam. 9. sz. 61. o.

ezért a WADA Kódexben foglaltak teljesítésére a kormányok nem kötelezhetik magukat, és nem is aláírói a Kódexnek.²¹ A kormány aláírás helyett – annak bizonyos értelmű helyettesítésére – nyilatkozat aláírását írja elő a Kódex 22. cikkelye: „A Szabályzat iránti elkötelezettségét a kormányok az Athéni Olimpiai Játékok első napján, vagy azt megelőzően tett nyilatkozat aláírásával bizonyítják. Ezt egy olyan eljárásnak kell követnie, amely az egyes kormányok alkotmányos és közjogi kereteinek megfelelő egyezményhez vagy más kötelezettségvállaláshoz vezet.” A Nyilatkozat célja, hogy kifejezze az aláíró kormányok közötti politikai és erkölcsi egyetértést, elismerje ezzel a WADA vezető és koordináló szerepét a nemzetközi doppingellenes küzdelemben, támogassa a Nemzetközi Doppingellenes Szabályzatot (Kódex) és fenntartsa a kormányok közötti együttműködést a doppingellenes irányelvek és gyakorlat összehangolásának előmozdítása érdekében.²²

A WADA-Kódex meghatározza a dopping fogalmát, az egységes doppinglistát is értelmezi. Az UEFA és a FIFA szerint csapatsportok esetében betarthatatlan az a WADA-szabály, miszerint a játékosoknak három hónapra előre le kell adniuk, melyik nap hol tartózkodnak.²³ A doppingellenes ügynökség szerint a szabály megváltoztatásával az ellenőrzések váratlansága veszne el. A FIFA közleményében leszögezi, elkötelezett híve a doppingellenes harcnak, de a labdarúgás a statisztikák szerint nem tartozik a különösen fertőzött sportok közé, 25 000 ellenőrzésből mindössze 10 esetben találtak tiltott szereket futballistáknál. A labdarúgó-szervezetek azt is szeretnék elérni, hogy a május közepétől június végéig terjedő időszakban (azaz a holszezonban) a játékosoknak ne kelljen a WADA ellenőreinek rendelkezésére állniuk. Ezzel védene a hosszú szezon után pihenő futballisták magánéletét, akik a fennmaradó tíz és fél hónapban továbbra is kötelesek lennének késznek lenni a kontrollra. „A doppingellenőrzés egyik legfontosabb eleme a meglepetés és a lehetőség, hogy az év 365 napján bármikor előfordulhat – mondta John Fahey, a WADA elnöke. – A FIFA és az UEFA gyakorlatilag figyelmen kívül hagyja a tényt, hogy a dopping igenis létezik. Tapasztalatok mutatják, hogy aki tiltott szerekekkel akar élni, az minden lehetséges alkalmat megragad, és akkor használja a doppingot, amikor tudja, hogy

²¹ www.nssz.hu/download.php?file=document/static/anti/wada_codex.pdf Letöltés időpontja: 2011.08.10.

²² Dr. Pásztor Csilla: A dopping jogi kérdései. Tanulmány (a szerző szakdolgozata alapján), 2006. <http://mek.oszk.hu/04800/04825/html/index.htm>

²³ http://sportgeza.hu/futball/2009/03/25/a_fifa_es_az_uefa_tovabb_vitatkozik_a_wada-val/ letöltés időpontja: 2011. június 29.

nem fogják ellenőrizni.²⁴ Vannak szerek, amelyek hamar kitisztulnak a szervezetből, teljesítményfokozó hatásuk azonban megmarad.²⁵ A doppingellenes programok célja, hogy megőrizték azt, ami valójában értékes a sportban. Erre a valós értékre gyakran hivatkoznak úgy, mint a „sport szelleme”; ez az olimpiai eszme veleje; nem más, mint a „sport játsszani. A sport szelleme az emberi test, lélek és szellem becsületesen következő értékek jellemzik: etika, fair play és becsület, egészség, kitűnő teljesítmény, jellem és műveltség, vidámság és öröm, csapatmunka, eltökéltség és elhivatottság, a szabályok és a jog tisztelete, csapatomunka, más résztvevők tisztelete, bátorság, közösség és szolidaritás. A dopping alapjaiban ellentétes a sporttal.²⁶

A sportszakmára ráférne a mainál több jogi szaktudás.²⁷ Elég a legismertebb élsportolók doppingügyeire, vagy a labdarúgó szakszövetség vitatott döntéseire utalni, ha példákkal akarjuk illusztrálni a helyzetet. A problémák részint a jogalkotás bizonytalankodására, nagyobb részt a szövetségi normaalkotás hibáira vezethetők vissza, nem beszélve a sportjogi normák alkalmazásának esetlegességéről.²⁸

²⁴ [http://sportgeza.hu/futball/2009/03/25/a_fifa_es_az_uefa_tovabb_vitatkozik_a_wada-val/](http://sportgeza.hu/futball/2009/03/25/a_fifa_es_az_uefa_tovabb_vitatkozik_a_wada-val/letoltés_időpontja: 2011. június 29.) letöltés időpontja: 2011. június 29.

²⁵ Szepesi Nikolett úszónő eltiltása is ezzel a szabállyal van összefüggésben. A Kőbánya SC versenyzője 2009. január 22-én írásban jelentette be visszavonulását a FINA-nak, melynek doppingbizottsága mindezek alapján - a szabályok értelmében - a sportolót a továbbiakban nem ellenőrizte. Tavaly szeptemberben Szepesi azonban úgy döntött, hogy mégis tovább folytatja pályafutását, de erről a FINA-t nem tájékoztatta, így változatlanul mentesült az ellenőrzés alól, ami így szabálytalannak minősült. A doppingellenőrző bizottság úgy döntött, hogy Szepesi egy évig nem indulhat a FINA által regisztrált eseményeken. Eltiltása lejártát követően 2011. január 22-től versenyezhetett volna, de miután a NOB rendelkezése értelmében a hat hónapnál hosszabb eltiltásban részesült sportolók nem indulhatnak a büntetésük letöltése után esedékes olimpián, Szepesi Nikolett úgy döntött, nincs értelme a folytatásnak és írásbeli nyilatkozatban másodszor is bejelentette visszavonulását az Európa-bajnoki bronzérmes hátúszó.

²⁶ Nemzetközi Doppingellenes Ügynökség, Nemzetközi Doppingellenes Szabályzat. 4. o. www.nssz.hu/download.php?file=document/static/anti/wada.pdf Letöltés időpontja: 2011.07.04.

²⁷ Dr. Priczinger Péter: A „sportjog” művelésének helyzete és aktuális kérdései. Magyar Jog. 2009/ 56. évfolyam, 9. szám. 521. o.

²⁸ Ez utóbbit jól illusztrálja Annus Adrián és Fazekas Róbert ügyének a „magyar szála”. Mint ismeretes a Nemzetközi Olimpiai Bizottság a 2004-es Athéni Olimpiai Játékokon hat nappal az érem átadása után „mintaadás alapos indok nélküli megtagadása” miatt visszavette Annus Adriántól a kalapácsvetésben szerzett aranyérmet. Fazekas Róbert diszkoszvetőnek „elégtelen mennyiségű minta produkálása” miatt át sem adták a legjobbnak járó medált. A két dobóatléta a Nemzetközi Sportdöntőbírószághoz fordult, amely elutasította Annus és Fazekas fellebbezését. Igaz, az ítélet egyikük esetében sem mondta ki, hogy tiltott teljesítményfokozó szert használtak volna, ám a dopping-eljárás szabályainak megszegése miatt elmarasztalta őket. Közben itthon egy másik eljárás is lezajlott. A Magyar Atlétikai Szövetség fegyelmi bizottsága doppingvétség miatt első

Sérülnek a sportolók jogai

A Hivatásos Labdarúgók Nemzetközi Érdekvédelmi Szervezete, a FIFPro álláspontja szerint a polgári jogok nem érvényesülnek megfelelően a professzionális sportolók esetében a dopping-ellenes küzdelem területén. Theo van Seggelen főfitkár az Európai Parlament által szervezett Sport és a polgári jogok elnevezésű ülésen fejtette ki a játékos-világszervezet véleményét. Különösen az a gyakorlat nem követi a polgári jog elveit, hogy a sportolókat nyomon követik, ami esetenként sérti a magánéletüket, doppingvétség gyanúja alkalmával pedig nem érvényesül az ártatlanság vélelme. Pozitív doppingteszt esetén nem a vádló igazolja állítását, hanem a sportolónak kell bizonyítania, hogy nem vétkezett. (Például a *clenbuterol* nevű anyag a tilalmi listán szerepel, miközben a szarvas-marhákat több országban is ilyen anyaggal „táplálják”, ezért a boltba kerülő hús is tartalmazza.) A sportoló tehát tudtán kívül juttathatja a szervezetébe. Emellett a dopping-ügyekben alkalmazott szankciók aránytalan mértéke is aggályos. Egy élsportoló karrierje körülbelül tíz év, amihez képest a szabványos, két évre szóló eltiltás igen nagy büntetési tétel. A hivatásos labdarúgás esetében nem gyakorlat a doppingszerek használata. Az ártatlanság vélelme és az arányosság elvének alkalmazása fontos előrelépés volna a sportban a polgári jogok érvényesítése területén. Különösen igaz ez a dopping-ellenőrzésekre. Az Európai Unió feladata, hogy támogassa a sportolókkal kapcsolatos méltányos jogalkalmazás folyamatát.²⁹ A FIFA és az UEFA, valamint a FIFA Pro egységes álláspontra helyezkedik abban a tekintetben, hogy a doppingellenőrzés semmiképpen sem lehet zaklató jellegű, így például kizárólag a nappali órákra szorítkozhat, és ez alól is kivétel az az idő, amíg a játékos éves szabadságát tölti. Általános az a vélekedés, mely szerint a csapatsportokat nem lehetne az egyéni sportágakkal (pl. atlétika) azonos módon kezelni. Esetükben ugyanis megvan a lehetőség a játékosok elérésére (edzés,

fokon kétéves eltiltással sújtotta mindkettőjüket. A sportolók fellebbeztek e döntés ellen is. Ezután váratlanul bejelentették, hogy visszavonulnak az aktív versenyzéstől, mert arra számítottak, hogy a Magyar Atlétikai Szövetség nem jogosult eljárni az aktív sportolói tevékenységgel felhagyott személyekkel szemben. Ezt követően, mivel olyan híreket kaptak, hogy másodfokon kedvező döntés várható, mégis a testület elé járultak. Az elnökség, mint fellebbviteli testület az elsőfokú döntést megváltoztatta: Annust felmentette, Fazekas büntetését egy év eltiltásra enyhítette.

²⁹ http://www.hlsz.hu/index.php?tid=1&act=reszletek&id=NSE_01d51f3 letöltés időpontja: 2011-07-21

mérkőzés előtt/után), tehát nincs szükség a sportolók számára igen terhes versenyen kívüli ellenőrzésre.³⁰

Összefoglalás

A felsorolt szempontokon kívül jelentős tényező a hivatásos sportolók és vezetőinek érdekeltsége – nem beszélve az országos érdekekről – való ki a győztest, a csúcstartót, a bajnokot ünnepli, fizeti, tehát minden előny számít.

Egy teljesítményfokozó szerekkel kapcsolatos történet: az 1986-os vb-re óriási eredményekkel és reményekkel kijutott labdarúgó-válogatott sikereit- a kerettagok elmondása alapján- a titokban beszédetett Supradyn „alapozta meg”. Nyugaton már minden ember –sporton kívül is- szedte a vitamint, itthoni labdarúgóink esetében pedig a tudat erősítette a teljesítményt az alapos felkészülés után. Ebből következik, hogy abban az időszakban a dopping a-mai jelentéstartamában- még nem volt jelen a hazai labdarúgásunkban. Ebből következően előbb csak vitaminokkal, új edzés-módszerekkel, majd az élesedő „harcban” tiltott szerekkel próbálták a kívánt eredményt elérni.

Mivel mindenki érdekelt, az orvostudományt magasabb szinten ismerő, használó országok, vezetők jutnak előnyhöz, hiszen az új szerek listára kerülése előtt már elért eredmények, csúcsok „dicsőítik” a használót. Viszont ezen eredmények dicsősége és pénzbeli nyeresége tovább élezi a harcot.

Mindezekből következően óriási feladat és felelősség hárul a doppingellenes szervezetekre, hiszen ma iszonyúan doppingfertőzött a sportvilág. A dobószámok, a kerékpár, a súlyemelés, a rövidtávú futás, a sífutás mind-mind doppingolt sportágak. Ugyanakkor jellemzően nem fordul elő a tiltott szer a szinkronúszóknál, a szertornában, a ritmikus sportgimnasztikában. A sportorvoslás egyik feladata lenne, hogy olyan módszereket találjon, amelyek megcáfolják a mondást: „a ma élsportolója a holnap rokkantja”. Lehet dopping nélkül sikeres egy sportoló, de ahhoz az edzők által ellenőrzött, komplex életmód szükséges.³¹ Akár a versenysportot, akár a szabadidő sportolást tekintjük kijelenthető: már

³⁰ http://www.hlsz.hu/index.php?tid=1&act=reszletek&id=NSEf_126df5b letöltés időpontja: 2011-07-21

³¹ Dr. Bakanek György doppingszakértő előadásából. http://www.webbeteg.hu/cikkek/sport_egeszseg/9981/dopping-es-sport letöltés időpontja: 2011. július 7.

nem csupán az erkölcsi tisztaság, a fair play sértetlensége, hanem a sportoló egészsége a tét.³²

SUMMARY

The prohibition of unfair competition

Doping can be defined as enhancement of physical and psychic achievement using medicines and drugs. From 1968 dope test is mandatory in the Winter and Summer Olympic Games. Nowadays doping is just as popular as before. In 1989 the Anti-Doping Convention of the Council of Europe was adopted, in which Hungary has joined too. Then the Government regulation 86/1998. on the prohibition of usage of performance enhancing drugs, products and methods was adopted. Refraining from doping is a fundamental obligation of an athlete. Either professional sport or leisure sport is considered it can be stated that doping jeopardize not only the virtue and the inviolability of fair play but the health of the sportman.

³² Deres Petronella: A teljesítményfokozó szerek büntetőjogi megítélése. Bűnügyi Oktatók Országos Találkozója, tudományos ülés. Budapest, 2004. szeptember 24. szerk.: Hollán Miklós, Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar. 52. o.